

„ОСЕМДЕСЕТ И ШЕСТ ГОДИНИ БРОНЕТАНКОВИ ВОЙСКИ НА БЪЛГАРИЯ“

*/15.04.1935г.-15.04.2021г./
О.з. полковник Янко Рошков*



Днес 15 април 2021г. в условията на изключителна пандемия от коронавирус, нека да си спомним за история сътворена от поколения военнослужещи посветили живота си на бронетанковите войски и обичащи България. История писана с благороден и високо отговорен труд, която и сега кара служещите в бронетанковите войски и техните близки да са горди и с умиление да говорят за нея.

Ролята на бронетанковите войски през годините е била различна, но винаги е била неотменима и необходима за останалите родове войски от видове въоръжени сили и за страната ни. Независимо от мнението на скептиците ще остане такава поне в обозримото бъдеще на следващите 25-30 години.

Условно за по-доброто възприятие на изминалия път от бронетанковите ни войски, може да се посочат три различни периода от развитието на страната: „Царство България“, „Народна Република България“ и „Република България“ и да се подчертае, че винаги сме имали добре подготвени танкови командири и формирования, притежаващи всички необходими компоненти на способности и осигуряващи изпълнението на поставените им мисии, функции и задачи.

И за да не бъда голословен ще спомена, че в **Царство България** сме имали тактически грамотни и технически подготвени офицери, сержанти и войници, които за период от два-три месеца усвояват модерна за времето си танкова техника, закупена от водещи страни в областта на танковото производство и бойното им използване. Притежавали сме пет марки танкове. Разгледайте галерията....



Стартираме на 15 април 1935 г. с рота въоръжена с танк „Ансалдо Фиат“, с който Италия завладява Северна Африка. През 1938 г. притежаваме и рота английски танкове на фирмата „Викерс“, от чийто копия се развива американското и съветското танкостроене. През 1939 г. формираме танков батальон от по-горе споменатите две роти и трета рота от чешки танкове въоръжена с превъзходните марки „Шкода“ и „Прага“, с които през май 1940 г. фашистка Германия разгромява Франция. До пролетта на 1941г. с помощта на Германия формираме още два танкови батальона с чешките танкове и френски танкове от марките „Рено“ и „Хочкинс“, от които се развива китайското и японското танкостроене. През лятото на 1941г. нашите танкисти, вече имат германски танкове PzKpfw , прекръстени от тях на „Майбах“ – Т-4, Т-3 и Т-2, което дава възможност да се формира танков полк. Насищането с танкове продължава в периода от 1942 г. до есента на 1943 г., когато е формирана „Първа бронетанкова бригада“. Няма да пропусна и ще отбележа, че със сбраните от почти цяла Европа такива марки танкове, разбира се без нашите, фашистка Германия напада на 22 юни 1941 г. Съветския съюз. Всички тези танкове са били леки и средни, имали са висок боен ефект, който постепенно се губи във времето с появата на новите модели. И нещо, което е впечатляващо и което предизвиква носталгично съжаление е, че нямаме достатъчно бройки и образци запазени марки. Венец в подготовката на танкистите до май 1945 г. са били съвместните учения с пехотните дивизии, а звездните им мигове са при връщането на Южна Добруджа към пределите на България през 1940 г. и участието във Втората

световна война с цел запазването суверенитета на България с цената на 277 бр. загинали и над 600 бр. ранени и осакатени броневаци.



Паметните плочи с имената на загиналите

Поколението броневаци участвало в тези паметни събития 42 години по-късно изгради паметник и изписа паметните плочи с имената на загиналите. То не успя да събере в една книга снимките и личните истории на загиналите и не ги направи обществено достояние. Наш дълг е да направим това в името на България.

За да внесе яснота и подрежда част от наличната информация ще спомена, че от 1 януари 1945 г., бронетанковите войски са обособени като самостоятелен род войска и до края на 1947 г. в състава си имат: командване на войските към ГЩ на БНА/София/; 1бртбр/София/; 2бртбр/Пловдив/ и танкова школа за изучаване на танк Т-34/Самоков/ към 46 Челябинска танкова бригада/СССР/. През този период от СССР пристигат в България пленени германски танкове - 57 бр. „Майбах Т-4“ , 15 бр. „Пантера“ и щурмови оръдия „Майбах“ и „Фердинант“, които попълват и правят боеспособни двете бригади. През 1947 г. от СССР пристигат и стотици използвани танкове Т-34, САУ-76 и САУ-100, а през 1948 г. пристига основната партида нови танкове Т-34, което спомага за бурното танково развитие през следващите години.

И още малко е необходимо да разберем истината за основния команден танков кадър в този период, да се намеси военния правен разум и да се отговори на въпроса каква е съдбата на изгонените, пренебрегнатите и забравените.

А сега да споменем за бронетанковите ни войски през втория ни период, а именно „Народна Република България“, когато сме членове на Варшавския договор и се противопоставяме на страните членки на Северноатлантическия съюз НАТО. Танковете ни са също пет известни на света по съветски лиценз марки. Разгледайте галерията....



Ще ги посоча: легендарния танк Т-34, който е определен от министър председателя на Великобритания Уинстън Чърчил за най-добрият танк участвал във Втората световна война и от който в БНА сме имали около 1 500 бр. до 1995 г. Следващите танкове са Т-54 и Т-55 и техните модификации от които сме имали около 2000 броя, създадени за участие в конвенционални войни и войни с използването на ядрено оръжие. Поздравявам нашите оръжейни търговци, които и в момента имат десетки от тях и ги подготвят за използване. Имали сме и танк Т-62 около 200 бр. с 115 мм гладкоцевно оръдие, който танк през 2017 г. е обявен за най-надеждния танк използван в Сирия. Имахме и около 370 бр. от най-модерния за началото на 80-те години на 20 век танк - Т-72, записан в книгата на

Гинес, като най-масово произвеждан танк в света. Ще спомена, че е модернизиран 18-ет пъти, а 19 –та му модернизация прераства в танк Т-90. Посочените танкове регистрирани през годините са между 3750/3832 бр. В този период танковите формирования са разположени по цялата територия на България и организационно преминават през две танкови дивизии/четири танкови бригади/ и самостоятелни смесени бронепартилерийски батальони до 1955 г.. След 1955 г. започва формирането на пет танкови бригади, десет танкови полка, тридесет и един самостоятелни танкови батальона и три самостоятелни танкови роти. Отделно след 1947 г. до 2007 г. в седем батальонни отбранителни райони са вкопани последователно танкове и самоходни оръдия за сигурността на нашите граници.



Всичко това, заедно с останалите родове войски и видове въоръжени сили, олицетворяваше славата, величието и мощта на България!

Много ветерани служили в танковите формирования, вече не са живи. Изключителната пандемия от коронавирус допълнително и несправедливо отне преждевременно живота на много хора служили в бронетанковите войски. Поклон, дълбок поклон пред тяхната памет и пред достойната им служба на Родината. Днес живите ветерани, служили в танковите формирования на различни позиции и с различни професионални профили с умиление и носталгия си спомнят за тежката танкова служба. На тях премина нашата младост. На тях се формирахме като истински войни. Денонощно в студ и пек бяхме заедно по полигоните за провеждане на динамични тактически учения; по стрелбищата за да изпълняваме упражненията от курсовете за стрелба денем и нощем; по танкодрумите и подводните класове, за да усвояваме курса за кормуване; в

парковите територии за да ги обслужваме и поддържаме в готовност за бойно използване. При провеждането на високоефективна бойна подготовка във всяко формирование се използваше „Приказармена и полева учебно-материална база“. Отделно в районите за бойна готовност и бойно използване бяха построени защитни съоръжения, позволяващи скрито и непрекъснато управление с функционираща, локална и мобилна компютърна свързка. Живеем с мисълта и вярваме, че нужното за днешните условия е съхранено, запазено е и е годно за използване. През годините обучението на офицерите танкисти се е водело на пет места - София, Ботевград, отново в София на мястото на политическата академия и Велико Търново, и школата на запасните офицери във Враца /по-късно в Плевен/. В течение на 10-20 години тези офицери станаха гръбнакът на танковите войски и заеха длъжностите до командир на бригада и дивизия. А след 1989 г. вече бяха издигани и на по-високи командни постове – до министър на отбраната, до началник на ГЩ на БА, командващ на Сухопътните войски и командващи на армии. Обучението на сержантите танкисти се извършва, първоначално в школите, след приемането им на свръхсрочна служба, а след това в средното сержантско училище в Горна Оряховица. Обучението на войниците танкисти първоначално е в учебни батальони и роти към бригадите и полковете, но по-късно към трите български армии функционират учебните танкови полкове в Сливница, Асеновград и Шумен се подготвяха командирите на танкове, механик водачите за Т-54, Т-55 и Т-62 и мерачите на Т-72 . От 01.10.1966 г. във Враца функционира школа за подготовка на танкови специалисти – ремонтчици, а по-късно и в Горна Оряховица. Връх в подготовката на танкистите бяха ежегодно провежданите изпити от Управленията Бойна подготовка на МО и КСВ, от отделите Бойна подготовка на армиите и отделенията към дивизиите и бригадите, с които се поддържаха завидни бойни способности. След 1965 г. и Инспекторатът на министъра на отбраната извършваше тази дейност. Гордост за бронетанковите войски ще останат танкистите от 42 танков полк в Ямбол, танкистите от 1-ви танков батальон на 9 тбр. – София и 96 танков батальон в Долни Чифлик, участвали в най-голямото учение провеждано на наша територия Щит -82, както и танкистите от 11тп - Банско в Щит – 84 проведено в Чехословакия и класирани на първо място във Варшавския договор. И за да допълня ще подчертая, че през разглеждания период от време, всички ние поддържахме високи бойни способности, но благодарим от сърце на съдбата си, че не участвахме в бойни действия. Дори и през 1968 г., танкистите от 12 танков Елховски батальон, които без желание бяха изпратени по заповед на комунистическото правителство в Чехословакия, се завърнаха неопетнени и без

да пролеят кръв. Нека да благодарим и на танкистите в София от 9 тбр и отделният танков батальон към МВР, които не допуснаха да бъдат въввлечени през годините при разрешаването на вътрешно – политическите кризи... , пък и не само на тях.



Изминаха седемнайсет години, откакто Република България е член на Северноатлантическия алианс. Този договор изигра огромна роля за сигурността на страната ни. В новата среда на колективна сигурност и отбрана, според новата доктрина и схващания за водене на съвременната война, България няма потребност и ресурси да поддържа огромния брой танкове. Това е една от причините броят на танковете да намалее драстично. Независимо от трудностите, вероятно основната задача на Сухопътните войски през 2021г. е подготовката на щабовете и формиранията за поддръжане и усъвършенстване на способности за изпълнение мисиите на въоръжените сили с приоритет на мисия „Отбрана”. А за тази цел са най-удобни малките лесно управляеми подвижни отделни танкови батальони, роти и взводове. Най – модерния танк на България Т-72, премина отдавна Христовата възраст и е на 43 години, а другите четири модела са извадени от въоръжение. Благодарим на Министерството на отбраната и Щабът на отбраната, че стартираха ремонт и модернизация на част от танковете. Идва момент за избор и на нов танк, който се подкрепя от всички танкисти. Един от най-разпространените военни митове е, че армията на бъдещето няма да има нужда от танкове. Но изследванията на военни експерти опровергават тази гледна точка. Наред с различните наземни и въздушни безпилотни апарати, танковете ще се запазят като един от ключовите елементи на бойните системи на бъдещето и ще останат като основни средства за водене на високо интензивни и маневрени военни операции, за постигане на бързи и решителни цели. Основното бойно формирование на бронетанковите войски използвано в съвременния свят, се явява танковият батальон. Организацията на танковите батальони в бъдеще ще има смесен състав. На негова основа в хода на

боя ще се създават тактически групи. По този начин, интеграцията на бойните средства ще се осъществява още от най-ниските организационно щатни звена и командирите на танковите взводове, роты и батальони ще могат да поставят задачи и да управляват в боя не само своите, но и допълващите ги средства, което спомага за бъдещето им израстване на лидери.



Днес очите на нас, ветераните, са обърнати към действащите танкисти с надеждата, че те имат визията, те са лидерите и убедени членове на НАТО, калени и мотивирани защитници на държавното ни Отечество.

Искам да заявя, че ние, полевите командири от миналото и настоящето, не обичаме празните приказки, а подчертавам: ние сме привърженици на разумните действия и на иновативните решения. Благодарни сме на Бог и на съдбата, че сме били неведнъж начело и със смелостта и професионалния си опит сме готови да защитим целостта на България и на думата си пред съюзниците. В деня на 86-ст годишнината от създаването на танковите войски на България трезво и без паника заявяваме, че са ни нужни нови образци танкове и насочваме поглед напред, към близките 5-10 години, когато е крайният срок във формированията на БА да постъпят новите бронирани машини, които все още не са детронирани от бойните полета на 21-и век.

ПАЗЕТЕ ЗДРАВИЕТО СИ, ЧЕСТИТ ПРАЗНИК И СЛАВА НА БЕЗСМЪРТНОТО НИ ОТЕЧЕСТВО!